

*Helena Żukowska**
*Marian Żukowski**

SYSTEM GWARANCJI DEPOZYTÓW BANKOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH W ROSJI

WSTĘP

Celem niniejszego artykułu jest zaprezentowanie systemu gwarancji depozytów osób fizycznych w Rosji oraz pokazanie, że brak ochrony systemowej depozytów istotnie zwiększa zakres i konsekwencje zakłóceń płynności systemu bankowego, pogłębiając te problemy na skutek wystąpienia „paniki bankowej” i niwecząc zaufanie do systemu bankowego, które jest integralnym elementem bankowości.

Ochrona depozytów osób fizycznych w systemach bankowych jest niezbędna z uwagi na ryzyko utraty zaufania do systemu finansowego przez deponentów na skutek ryzyka systemowego, w konsekwencji wybuchu „paniki bankowej” i kryzysu w całym systemie bankowym z wieloma negatywnymi następstwami dla systemu finansowego i gospodarki jako całości¹. Jednak celowość tworzenia systemów gwarantowania depozytów w warunkach gospodarki rynkowej jest też niekiedy kwestiono-

* Profesor KUL dr hab. Helena Żukowska i profesor dr hab. Marian Żukowski są pracownikami naukowymi w Instytucie Ekonomii i Zarządzania w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II.

¹ System gwarantowania depozytów bankowych w Rosji został zaprezentowany także w: H. Żukowska, *Tworzenie systemu gwarantowania depozytów bankowych w Rosji*, [w:] *Bankowość*, red. M. Zaleska, Monografie i Opracowania Naukowe SGH w Warszawie, Warszawa 2005, s. 55–65; także H. Żukowska, *Stabilność i czynniki destabilizujące system bankowy (przykład Rosji po 1990 roku)*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2007, s. 429–445.

wana. Głosy krytyczne wskazują na sprzeczność z doktryną gospodarki rynkowej w rozumieniu ekonomii klasycznej oraz możliwość wystąpienia zjawiska *moral hazard*².

1. POWSTAWANIE SYSTEMU OCHRONY DEPOZYTÓW OSÓB FIZYCZNYCH W ROSJI

Do 2004 roku w Federacji Rosyjskiej nie funkcjonowała systemowa ochrona depozytów w bankach. Prace nad stworzeniem stosownego systemu w Rosji trwały wiele lat i wymagały przezwyciężenia wielu barier natury prawnej, organizacyjnej i psychologicznej. Wprawdzie od 1990 roku do ochrony interesów deponentów w bankach obowiązujące prawo zobowiązywało bank centralny, ale żadne szczegółowe przepisy prawne konkretnie nie określały odpowiedzialności banku centralnego (Banku Rosji) za zobowiązania organizacji kredytowych, z wyjątkiem sytuacji, kiedy to bank centralny sam na siebie takie zobowiązania przyjął³.

Dopiero kryzys 1998 roku uświadomił konieczność niezwłocznego stworzenia systemu gwarantowania depozytów w rosyjskim systemie bankowym. Stało się tak, ponieważ jednym z objawów kryzysu 1998 roku była panika bankowa i run klientów na banki, hamowany przez bank centralny poprzez administracyjne ograniczanie wielkości i częstotliwości wypłacanych kwot depozytów. Brak ochrony systemowej depozytów osób fizycznych potęgował problemy banków z utrzymaniem płynności i w rezultacie doprowadził do upadłości wielu banków. W wyniku kryzysu, jaki dotknął system finansowy jesienią 1998 roku, w Rosji upadło ponad 200 banków, w tym kilka z listy 20 największych banków komercyjnych. Stało się oczywiste, że system bankowy wymaga niezwłocznego wsparcia ze strony rządu, banku centralnego i parlamentu w celu stworzenia systemu ochrony środków pieniężnych ulokowanych w bankach.

We wrześniu 1998 roku Bank Rosji podjął decyzję o przeniesieniu na bank centralny zobowiązań kilku dużych banków komercyjnych wobec deponentów – osób fizycznych. Bank Rosji podpisał w tym celu odpowiednie porozumienia ze Sbierrbankiem FR. Był to największy rosyjski bank komercyjny – z dominującym udziałem państwa – specjalizujący się w obsłudze ludności. Sbierrbank na zlecenie banku centralnego przejmował depozyty ludności od banków zagrożonych upadłością, tym samym przejmując za nie odpowiedzialność⁴.

² T. Obal, *Teoretyczne aspekty systemu gwarantowania depozytów*, „Bezpieczny Bank”, Nr 2 (23), 2004, s. 47–65.

³ Federalnyj zakon ot 2 diekabria 1990 g., *O cietralnom bankie Rossijskoj Fiedieracii (Bankie Rossii)* (FZ 1995 r., Nr 18, art. 1593, Nr 31, art. 2991), art. 79.

⁴ Odpowiednie przepisy prawne wydane przez Bank Rosji określiły procedurę przekazania depozytów ludności do Sbierrbanku Rosji – Pismo ot 3 sientjabria 1998 goda, Nr 199-T *O mierach po zaszcititje wkładow nasielenija w bankach*.

Rozwiązanie to świadczyło o zaangażowaniu się banku centralnego w łagodzenie skutków kryzysu bankowego i upadłości banków dla deponentów banków – osób fizycznych. Bank Rosji polecił organizacjom kredytowym, których zobowiązania wobec osób fizycznych przekroczyły 300 mln rubli, podpisać umowę ze Sbierrbankiem o przekazaniu mu depozytów osób fizycznych, które zdecydowały się przenieść swoje oszczędności. Już w trzecim kwartale 1998 roku zostały podpisane porozumienia Sbierrbanku FR z siedmioma dużymi bankami. Deponenci tych banków otrzymali prawo (nie obowiązek) przeniesienia depozytów do Sbierrbanku⁵. Dotyczyło to zarówno depozytów w walucie krajowej, jak i w walucie zagranicznej (przeliczono je na walutę krajową po oficjalnym kursie)⁶.

Pod koniec 1998 roku podjęto kolejne działania, które zmierzały do odzyskania wiarygodności, jaką powinny się cieszyć instytucje finansowe w państwie. Już w pierwszym kwartale 1999 roku przyjęto ustawę „O restrukturyzacji organizacji kredytowych”, która spowodowała powołanie Agencji Restrukturyzacji Organizacji Kredytowych (ARKO). Agencja ta została utworzona przez Bank Rosji i Skarb Państwa jako kapitałowa spółka otwarta z kapitałem 10 mld rubli. Po utworzeniu zmieniono jej status na państwową agencję. ARKO podjęła funkcje nadzoru bankowego realizowane do tego czasu wyłącznie przez Bank Rosji. Będąc państwową agencją, realizowała powierzone jej zadania na podstawie porozumienia o dobrowolnej współpracy z bankami. Celem działalności ARKO było realizowanie polityki państwa w obszarze restrukturyzacji systemu bankowego. Agencja wspierała działania rządu zmierzające do przezwyciężenia kryzysu finansowego oraz odbudowy rosyjskiego systemu bankowego i zaufania do niego. Chodziło o sprawne wykonywanie przez rosyjskie banki swoich statutowych zadań – zarządzania wolnymi środkami pieniężnymi, prowadzenia akcji kredytowej i wykonywania rozliczeń pieniężnych. Przez cały okres swojego funkcjonowania Agencja zrestrukturyzowała 21 banków. Restrukturyzacja była prowadzona w formie bezpośredniego dofinansowania banków, które utraciły płynność, lub poprzez emisję papierów wartościowych w celu pozyskania środków zasilających kapitały restrukturyzowane banków. W sytuacjach kiedy ARKO odmówiła podjęcia działań naprawczych, Fiederalnyj Bank Rosji anulował licencję danego banku na prowadzenie operacji bankowych i taka jednostka była likwidowana. Dzięki różnym działaniom podejmowanym przez ARKO, rosyjski system bankowy już od 1999 roku zaczął odzyskiwać stabilność. Zapewne niebagatelne znaczenie miała też korzystna sytuacja makroekonomiczna, która ukształtowała się w gospodarce rosyjskiej po 2000 roku, kiedy to wszystkie podstawowe wskaźni-

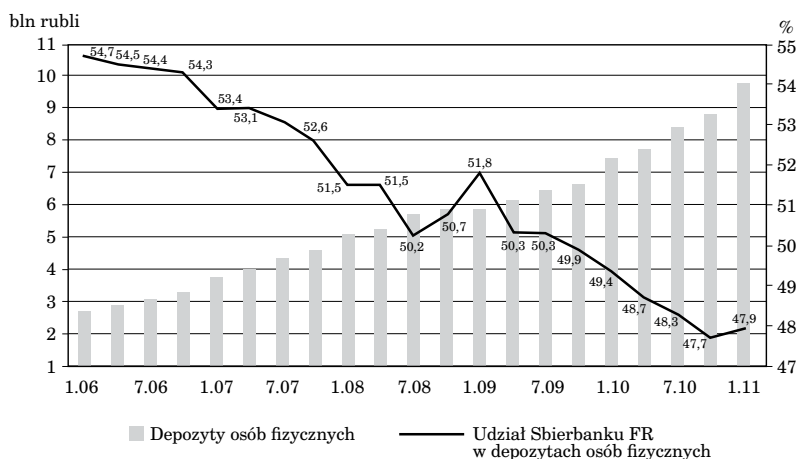
⁵ *O porządku pieriewoda wkładow nasilenija w Sbierrbank Rossii*, „Diengi i Kredit” 1998, Nr 12, s. 43–45.

⁶ Przypomnieć należy, że od 17 sierpnia 1998 roku kurs walutowy rubla w stosunku do walut zagranicznych został upłynniiony, a giełda walutowa nie pracowała w sposób regularny. Kiedy został wznowiony handel walutami zagranicznymi na giełdzie walutowej po 1 września 1998 roku, rubel uległ silnej deprecjacji i w końcu 1998 roku kurs walutowy przekroczył 20 rubli za 1 USD. Kurs USD 15 października 2011 roku wynosił 30,99 rubla.

ki makroekonomiczne osiągnęły wysokie wartości dodatnie. W 2004 roku władze Rosji zdecydowały, że ARKO wypełniła nałożone na nią zadania i zamknęły jej działalność.

Konsekwencje finansowe kryzysu 1998 roku w rosyjskim systemie bankowym, a także powszechna utrata zaufania deponentów do banków rosyjskich, zmusiły władze do zintensyfikowania wysiłków nad zakończeniem procesu tworzenia systemu gwarantowania depozytów bankowych osób fizycznych. Jednakże, mimo publicznie głoszonej i powszechnie akceptowanej potrzeby stworzenia systemu, odpowiednie przygotowania przeciągały się. Dopiero w 2003 roku parlament zobowiązał rząd FR i Bank Rosji do jego utworzenia. W styczniu 2004 roku zostały zakończone prace koncepcyjne, a Duma przyjęła pakiet aktów prawnych pozwalający na jego uruchomienie. 27 stycznia 2004 roku zostały opublikowane przepisy prawne tworzące fundament dla zbudowania systemu gwarantowania depozytów bankowych osób fizycznych w Rosji⁷.

Wykres 1. Depozyty osób fizycznych w Rosji (lewa skala) i udział Sberbanku FR w depozytach sektora bankowego ogółem (prawa skala)

Źródło: *Obzor rynku wkładow fizycznych lic za 2010 god*, Gosudarstwiennaja Korporacija „Agientstwo po Strachowaniju Wkładow”, Moskwa 2011, s. 11.

⁷ Jest to Ustawa federalna z dnia 23.12.2003 r. Federalnyj zakon *O strachowanii wkładow fizycznych lic w bankach Rossijskoj Fiedieracii* Nr 177-FZ oraz trzy przepisy wykonawcze Banku Rosji (Ukazanie ot 16.01.2004 g. Nr 1379-U *Ob ocenkie finansowoj ustojczivosti banka w cieliach priznanija jejo dostatočnoj dlia ucziastija w sistiemie strachowanija wkładow*, Położenie ot 16.01.2004 g. Nr 247-P *O poriadkie rassmotrienija Bankom Rossii zajawlieniija ob. obżałowanii otricatielnogo zakliuczenija Banka Rossii na powtornoje chodatajstwo o sootwietstwiu banka triebowanijam k ucziastiju w sistiemie strachowanija wkładow*, Położenie ot 16.01.2004 g. Nr 248-P *O poriadkie rassmotrienija Bankom Rossii chodatajstwa o wniesienii Bankom Rossii zakliuczenija o sootwietstwiu banka triebowanijam k ucziastiju w sistiemie strachowanija wkładow*, „Wiestnik Banka Rossii” ot 27 janwaria 2004 g., Nr 5 (729), Moskwa 2004.

Wielkość depozytów osób fizycznych w bankach komercyjnych Rosji oraz udział banku dominującego w sferze obsługi depozytów osób fizycznych (Sbierbanku Federacji Rosyjskiej) przedstawia wykres 1.

2. TERMINY STOSOWANE W PROCEDURZE ODZYSKIWANIA ŚRODKÓW POWIERZONYCH BANKOM PRZEZ OSOBY FIZYCZNE

Agencja ubezpieczenia depozytów (AUD) – niekomercyjna instytucja utworzona przez rząd Federacji Rosji dla celów realizacji procedury związanej z systemem ochrony depozytów bankowych osób fizycznych i ochrony interesów deponentów. AUD działa na podstawie ustawy z dnia 23 grudnia 2003 roku Nr 177-FZ „O ochronie depozytów osób fizycznych w bankach Federacji Rosji”. To właśnie AUD organizuje wypłatę ubezpieczonych depozytów osobom fizycznym ze środków znajdujących się na funduszu obowiązkowego ubezpieczenia depozytów.

Bank – agent jest to bank wypłacający w imieniu i na rachunek AUD rekompensatę za ubezpieczone środki tym deponentom, w stosunku do których zaistniał „Przypadek ubezpieczeniowy”.

Bank – uczestnik systemu ubezpieczenia depozytów jest to organizacja kredytowa posiadająca prawo przyjmowania depozytów ludności. Taka organizacja powinna wpłacać obowiązkowe składki na fundusz obowiązkowego ubezpieczenia depozytów bankowych, informować swoich klientów o przynależności do systemu obowiązkowego ubezpieczenia depozytów, o zasadach i wysokości chronionych depozytów oraz prowadzić ewidencję zobowiązań wobec deponentów.

Depozyt – są to środki pieniężne ulokowane przez osoby fizyczne w banku będącym uczestnikiem systemu obowiązkowego ubezpieczenia depozytów na podstawie umowy zawartej z bankiem i podlegające ochronie ubezpieczeniowej. Pod pojęciem ubezpieczonego depozytu należy rozumieć zarówno kapitał, jak i należne odsetki. Ochroną ubezpieczeniową są objęte depozyty w walucie krajowej oraz w walutach zagranicznych. Nie podlegają ochronie środki osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, wkłady na okaziciela, środki przekazane bankom w zarząd oraz depozyty ulokowane w zagranicznych oddziałach rosyjskich banków.

Deponent to obywatel Rosji, cudzoziemiec lub bezpaństwowiec zawierający z bankiem umowę na ulokowanie środków na rachunku bankowym, posiadający prawo do rekompensaty za środki chronione ubezpieczeniem, w przypadku kiedy nastąpi „przypadek ubezpieczeniowy”. W celu skorzystania z prawa do zwrotu ubezpieczonych środków wystarczy przedłożyć dokument tożsamości i złożyć pismo żądające zwrotu należnych środków.

Zobowiązania netto banku przed deponentem – zobowiązania ogółem z tytułu zarządzania powierzonymi środkami pomniejszone o zobowiązania de-

ponenta wobec banku z tytułu na przykład zaciągniętych kredytów, udzielonych poręczeń. Zobowiązania deponenta wobec banku zmniejszają kwotę należnych mu świadczeń z tytułu konieczności zwrotu przez bank deponentowi ubezpieczonych środków uruchamianych po zaistnieniu „przypadku ubezpieczeniowego”.

Spis banków uczestników systemu ubezpieczenia depozytów to lista tych banków, w których ubezpieczone są depozyty osób fizycznych zgodnie z ustawą „O ochronie depozytów osób fizycznych w bankach Federacji Rosji”. Spis prowadzi Agencja. Jest dostępny w Internecie i na stronie internetowej Agencji. Jeżeli w odniesieniu do banku zaistniał „przypadek ubezpieczeniowy”, to bank zostanie wykreślony z rejestru po zakończeniu stosownych procedur formalnych.

Rejestr zobowiązań oznacza spis zobowiązań netto banku wobec deponentów, na podstawie których bank wypłaca należne środki deponentom. Zawiera następujące informacje: formalne dane deponentów pozwalające jednoznacznie wskazać beneficjenta, informacje o środkach zdeponowanych w banku oraz informacje o należnościach deponenta dla banku, na przykład z tytułu spłacanych kredytów.

System ubezpieczenia depozytów jest to specjalny program rządowy realizowany zgodnie z ustawą „O ochronie depozytów osób fizycznych w bankach Federacji Rosji”. Podstawowym zadaniem programu jest ochrona oszczędności ludności zgromadzonych w rosyjskich bankach komercyjnych. Aktualnie program ten umożliwia deponentowi otrzymanie 700 tys. rubli w sytuacji zaistnienia tzw. przypadku ubezpieczeniowego. Mechanizm ubezpieczenia depozytów i zwrotu należnych kwot jest stosunkowo prosty i nie wymaga od deponenta żadnych wcześniejszych działań. Depozyty są ubezpieczone z mocy prawa automatycznie w momencie wejścia banku – depozytariusza do systemu ubezpieczenia depozytów.

Rekompensata ubezpieczeniowa jest to kwota podlegająca wypłacie deponentowi w sytuacji wystąpienia „przypadku ubezpieczeniowego”. Wylicza się ją poprzez skorygowanie kwoty należnej deponentowi z tytułu ochrony ubezpieczeniowej o zobowiązania deponenta zaciągnięte lub zadeklarowane wobec banku. Należna kwota jest wypłacana w całości, jednak nie może być wyższa niż łącznie 700 tys. rubli. Obejmuje zarówno kwotę powierzonego depozytu, jak i należne odsetki. Należności są zawsze wypłacane w rublach, w ciągu trzech dni roboczych od momentu przedłożenia przez deponenta dowodu tożsamości i stosownego pisma wyrażającego żądanie wypłacenia należnej kwoty. Nie może to się odbyć jednak wcześniej niż dwa tygodnie po zaistnieniu „przypadku ubezpieczeniowego”.

„Przypadek ubezpieczeniowy” ma miejsce wówczas, kiedy zostanie anulowana przez Bank Rosji licencja banku komercyjnego na wykonywanie czynności bankowych bądź zostanie wprowadzone przez bank centralny moratorium na należności banku komercyjnego wobec jego klientów.

Składki ubezpieczeniowe są to cokwartalne wpłaty banków – uczestniczących w systemie ubezpieczenia depozytów – na fundusz obowiązkowego ubezpie-

czenia depozytów. Aktualnie w Rosji jest to równowartość 0,1% wartości depozytów w ostatnim kwartale w banku.

Fundusz obowiązkowego ubezpieczenia depozytów bankowych jest finansową bazą systemu ubezpieczenia depozytów bankowych. Fundusz tworzą: majątek wniesiony przez rząd Federacji Rosji, składki ubezpieczeniowe wnoszone przez banki uczestniczące w systemie obowiązkowego ubezpieczenia depozytów oraz dochody osiągnięte przez Agencję z tytułu inwestycji kapitałowych w rządowe i komercyjne papiery wartościowe. Fundusz może być wykorzystany wyłącznie dla celów wypłaty ubezpieczonych depozytów bankowych.

3. ZARYS SYSTEMU OCHRONY DEPOZYTÓW BANKOWYCH W ROSJI

Podstawą prawną systemu gwarantowania depozytów bankowych jest Ustawa Federalna „O ubezpieczeniu depozytów osób fizycznych w bankach Federacji Rosyjskiej”⁸. Ustala ona prawne, finansowe i organizacyjne zasady tworzenia i działalności instytucji realizującej tę funkcję, zasady funkcjonowania obowiązkowego systemu gwarantowania depozytów osób fizycznych, naliczania składek na fundusz ubezpieczeniowy oraz zasady wypłaty kwot gwarantowanych. Ustawa określa relacje między instytucją gwarantującą depozyty a bankami, oraz pomiędzy bankiem centralnym a organami władzy państwowej w zakresie ubezpieczania środków osób fizycznych w bankach FR⁹.

Celem ustawy jest ochrona praw deponentów banków rosyjskich (osób fizycznych), umocnienie zaufania do systemu bankowego FR oraz stymulowanie gromadzenia oszczędności w systemie bankowym FR. Ustawa ta reguluje także stosunki w zakresie powołania i działalności instytucji ubezpieczenia depozytów, tworzenia i wykorzystania funduszu kwot gwarantowanych, realizacji wypłat kwot należnych gwarancji w sytuacji „przypadku ubezpieczeniowego”, sprawowania państwowej kontroli nad systemem gwarantowania wkładów oraz reguluje inne sprawy związane z funkcjonowaniem tego systemu. Ustawa określa specyficzne dla systemu gwarantowania depozytów kategorie, tj. uzyskanie członkostwa i status prawny uczestnika systemu gwarantowania, warunki obowiązkowego ubezpie-

⁸ Ustawa ta została uchwalona przez Dumę Państwową 28 listopada 2003 roku, zatwierdzona przez Radę Federacji Rosyjskiej 10 grudnia 2003 roku i podpisana przez Prezydenta Federacji Rosyjskiej 23 grudnia 2003 roku. Opublikowana w *Sobranii zakonodatelstwa Rossijskoj Fiedieraciji* ot 29.12.2003, Nr 52, poz. 5029.

⁹ Więcej na ten temat: D.G. Aleksiejewa, S.W. Pychtin, J.G. Chomienko, *Kommentarij k Fiedieralnemu zakonu „O strachowanii wkładow fizycznych lic w bankach Rossijskoj Fiedieraciji”*, Moskwa 2005; A.W. Turbanow, *Finansowo-prawowyyje osnovy sozdanija i funkcjonirowanija sistemy strachowanija bankowskich wkładow w Rossijskoj Fiedieraciji*, Moskwa 2004.

czenia wkładu, sytuację gwarantowania („przypadek ubezpieczeniowy”) oraz tryb wypłaty kwoty gwarantowanej. Ustawa swoją regulacją nie obejmuje innych (alternatywnych) systemów gwarantowania depozytów bankowych, których powstanie i funkcjonowanie w FR jest dozwolone prawem, aczkolwiek nie jest realizowane w praktyce.

Podstawowe **zasady działania rosyjskiego systemu ubezpieczenia** depozytów osób fizycznych w bankach uwzględniają następujące uniwersalne zasady:

- ❖ transparentność działania systemu ubezpieczenia depozytów,
- ❖ obowiązkowy udział banków przyjmujących depozyty osób fizycznych w systemie ubezpieczenia depozytów,
- ❖ ograniczanie ryzyka negatywnych skutków niewypłacalności banków dla deponentów osób fizycznych,
- ❖ tworzenie i powiększanie funduszu gwarantowania depozytów z tytułu regularnych wpłat składek ubezpieczeniowych przez banki uczestniczące w systemie gwarantowania depozytów.

System gwarantowania depozytów tworzą od strony podmiotowej: deponenci – osoby fizyczne (beneficjenci systemu), banki posiadające licencję na przyjmowanie depozytów osób fizycznych (wpisane do rejestru banków objętych systemem gwarantowania depozytów), Agencja Ubezpieczenia Depozytów (AUD) (ros. *Агентство по Страхованию Вкладов*) oraz Bank Rosji.

Agencja Ubezpieczenia Depozytów rozpoczęła działalność 29 kwietnia 2004 roku. Trzy miesiące później została zlikwidowana państwowa agencja ARKO. Po likwidacji ARKO jej majątek (3 mld rubli, co stanowiło wówczas równowartość ok. 100 mln USD) przekazano do dyspozycji AUD. Oczywiście taka kwota miała znaczenie raczej symboliczne, gdyż w znikomym stopniu gwarantowała ochronę depozytów bankowych ludności¹⁰. Od 2004 roku można już jednak mówić o istnieniu w Rosji systemu ochrony depozytów osób fizycznych. Przynależność do systemu jest obowiązkowa dla wszystkich banków posiadających licencję na przyjmowanie depozytów od osób fizycznych¹¹. Bank po przeprowadzeniu określonej procedury i wpisaniu go do oficjalnego rejestru prowadzonego przez Bank Rosji staje się członkiem systemu ubezpieczenia depozytów. Informacja o wpisaniu i wykreśleniu z rejestru banków jest publikowana w oficjalnym publikatorze banku centralnego *Wiestniku Banku Rosji*.

Agencja Ubezpieczenia Depozytów jest instytucją państwową, której celem jest zabezpieczenie sprawnego i efektywnego funkcjonowania systemu ochrony de-

¹⁰ *Soobszczenije o likwidacii gosudarstwiennoj korporacii „Агентство по Реструктуризации Кредитных Организаций”*, „Wiestnik Banka Rossii”, Nr 51 (775), ot 25.08.2004 g., s. 4.

¹¹ Niektóre banki komercyjne i organizacje kredytowe nie mają prawa przyjmowania depozytów od osób fizycznych.

pozytów bankowych osób fizycznych¹². W strukturze organów władzy ma bardzo dużą autonomię. Wyraża się to w tym, że zarówno federalne, jak i regionalne organy władzy państwowej, instytucje samorządowe, a także Bank Rosji, nie mają prawa ingerować w działalność Agencji, jeżeli chodzi o wykonywanie przez nią zadań związanych z ochroną depozytów bankowych. Zgodnie z wolą ustawodawcy, Agencja i Bank Rosji są zobowiązane do koordynowania działalności i wymiany informacji związanych z bezpieczeństwem depozytów osób fizycznych. Głównie dotyczy to przekazywania przez Bank Rosji informacji sprawozdawczej otrzymywanej z banków komercyjnych. Bank Rosji jest też zobowiązany do informowania Agencji o wydaniu dla banku komercyjnego licencji na prowadzenie działalności bankowej oraz o podjęciu decyzji w sprawie przeprowadzenia kontroli w banku komercyjnym na wniosek Agencji. Bank Rosji powiadamia też Agencję o ustanowieniu zarządu komisarycznego w banku komercyjnym oraz o decyzji anulowania lub ograniczenia licencji dla banku komercyjnego na prowadzenie działalności bankowej. Przekazuje jej także decyzję o wprowadzeniu moratorium na realizację zobowiązań banku komercyjnego wobec jego klientów. Zgodnie z prawem, bank centralny w Rosji ma prawo zakazać bankowi komercyjnemu przyjmowania depozytów od osób fizycznych i prowadzenia odpowiednich rachunków bankowych, o czym także musi poinformować Agencję¹³.

W szczególności Agencja zajmuje się następującymi **zadaniami**:

- 1) prowadzi rejestr banków należących do systemu ubezpieczenia depozytów,
- 2) gromadzi środki, które tworzą system gwarantowania depozytów osób fizycznych, oraz nadzoruje terminowość wpłacania składek i wypełnienia innych obowiązków formalnych banków komercyjnych,
- 3) wykonuje odpowiednie czynności formalne i organizacyjne w procesie zaspokajania roszczeń klientów wobec banków zobowiązanych do wypłacenia ubezpieczonych depozytów,
- 4) informuje Bank Rosji o przypadkach niewywiązywania się banku komercyjnego z obowiązków nałożonych ustawą o ubezpieczeniu depozytów i wnioskuje o podejmowanie w stosunku do takiego banku sankcji nadzoru bankowego,
- 5) zarządza (inwestuje) okresowo wolnymi środkami pieniężnymi funduszu obowiązkowego ubezpieczenia wkładów na zasadach określonych w ustawie o ubezpieczeniu depozytów,
- 6) określa wysokość i ustala zasady naliczania składek wnoszonych do funduszu obowiązkowego ubezpieczenia depozytów,
- 7) prowadzi inne czynności niezbędne do realizacji celów Agencji.

¹² Agencja rozpoczęła działalność 29 kwietnia 2004 roku, w krótkim czasie zostały utworzone jej organy Rada Dyrektorów i Zarząd.

¹³ Fiedieralnyj zakon ot 22.12.2008 g., *O bankach i bankowskiej diejatielności*, Nr 270 FZ, art. 48.

Celem działalności Agencji jest zagwarantowania sprawnego funkcjonowania systemu ubezpieczenia depozytów bankowych osób fizycznych. Dla realizacji ustawowych celów została ona wyposażona w majątek, utworzony w specjalnym trybie. Majątek Agencji pochodzi ze składek wnoszonych do funduszu ubezpieczenia depozytów przez banki rosyjskie oraz dochodów uzyskiwanych przez Agencję z inwestycji finansowych i innych źródeł. Jednym z zasadniczych źródeł finansowania jej działalności w okresie początkowym były środki pieniężne otrzymane od Agencji Restrukturyzacji Organizacji Kredytowych z tytułu restrukturyzowanych przez nią banków. Majątek Agencji Ubezpieczenia Depozytów jest powiększany ze składek wnoszonych do funduszu ubezpieczenia depozytów przez banki i z dochodów uzyskiwanych przez Agencję z inwestycji finansowych oraz z innych źródeł¹⁴.

Dla potrzeb finansowania wydatków administracyjnych Agencji wydzielono specjalny fundusz. Natomiast środki przeznaczone na gwarantowanie depozytów zostały oddzielnie ujęte w majątku Agencji. W tym celu utworzono dwa różne fundusze, każdy o innym przeznaczeniu. Jeden zasilają środki przewidziane na wypłaty kwot gwarantowanych depozytów i są wnoszone przez banki w postaci składek. Natomiast drugi gromadzi środki przeznaczone na funkcjonowanie Agencji i są one wnoszone przez państwo (w pierwszym okresie za pośrednictwem ARKO)¹⁵.

4. OCHRONA UBEZPIECZENIOWA DEPOZYTÓW BANKOWYCH

Banki – członkowie systemu ubezpieczenia depozytów są zobowiązane opłacać składki ubezpieczeniowe, które tworzą fundusz obowiązkowego ubezpieczenia depozytów, a także przekazywać deponentom informację o swoim członkostwie w systemie i wynikających z tego tytułu uprawnieniach klientów w zakresie wysokości kwoty gwarantowanej. Banki muszą też prowadzić ewidencję depozytów przyjętych od osób fizycznych (w formie przygotowanej przez Bank Rosji i Agencję), pozwalającą w każdym momencie określić wielkość zobowiązań banku wobec osób fizycznych oraz umożliwić wypełnianie innych zobowiązań przewidzianych ustawą o obowiązkowym ubezpieczeniu wkładów bankowych osób fizycznych.

Wkłady podlegające ubezpieczeniu to depozyty i środki pieniężne na rachunkach bankowych osób fizycznych. Podlegają one ubezpieczeniu na mocy ustawy i nie wymagają zawierania dodatkowych umów między bankami a deponentami.

Nie podlegają natomiast ubezpieczeniu środki pieniężne na rachunkach bankowych osób fizycznych i innych podmiotów, otwieranych w celu prowadzenia roz-

¹⁴ S.A. Gołubiew, A.G. Guznov, M.W. Komisarowa, A.W. Pałamarczuk, *Prawowej status Agentstwa po strachowaniu wkładów, jewo połnomoczija*, „Diengi i Kredit”, Nr 5, 2005, s. 27–35.

¹⁵ A. Nowikow, *Kto otwietit za bankowskij wkład*, „Analiticeskij Bankowskij Żurnal”, Nr 2 (105) fewral 2004 g., s. 27.

liczeń związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą. W Rosji szczególnie dotyczy to radców prawnych i notariuszy. Ochroną nie są też objęte depozyty na okaziciela (zarówno certyfikaty depozytowe, jak i środki pieniężne na książeczkach oszczędnościowych na okaziciela). Brak ochrony systemowej dotyczy także środków pieniężnych przekazanych bankom przez właścicieli (osoby fizyczne) w celu zarządzania nimi. Z ochrony ubezpieczeniowej wyłączono również depozyty ulokowane poza granicami FR, przede wszystkim dotyczy to środków ulokowanych w oddziałach rosyjskich banków za granicą.

Deponenti powierzający swoje środki pieniężne bankom będącym członkami systemu ubezpieczenia depozytów mogą żądać zwrotu powierzonych środków do wysokości kwot gwarantowanych. Mają prawo także informować Agencję Ubezpieczenia Depozytów o przypadkach niewywiązywania się banków-depozytariuszy ze zobowiązań z tytułu przyjętych depozytów. Przysługuje im też prawo do otrzymywania od banku i od Agencji informacji o uczestnictwie określonego banku w systemie gwarantowania depozytów oraz informacji o wielkości i zasadach zwrotu kwot gwarantowanych depozytów powierzonych dla banku.

Do zwrotu kwot gwarantowanych mają prawo deponenti lub ich pełnomocnicy, którzy nabyli takie prawo do depozytu przed zaistnieniem „przypadku ubezpieczeniowego” depozytu. Deponent, który po ogłoszeniu upadłości banku nie odzyskał w całości zdeponowanych środków pieniężnych (otrzymał tylko kwoty gwarantowane), ma prawo ubiegania się również o zwrot kwoty nie objętej systemem gwarantowania wkładów, w trybie obowiązującego prawa cywilnego FR. W praktyce oznacza to udział w skomplikowanej procedurze postępowania upadłościowego i długoterminowe oczekiwanie na zaspokojenie roszczeń z masy upadłościowej.

Deponent ma prawo do otrzymania zwrotu powierzonych bankowi środków pieniężnych od momentu zaistnienia „przypadku ubezpieczeniowego”. Powstaje on w wyniku pozbawienia banku komercyjnego licencji na prowadzenie operacji bankowych lub wprowadzenia przez Bank Rosji w danym banku komercyjnym moratorium na spłatę zobowiązań banku. Zwracając się o wypłatę kwoty gwarantowanej, osoba uprawniona (deponent lub pełnomocnik do dysponowania środkami na rachunku bankowym) musi przedstawić Agencji dokumenty tożsamości oraz wnioski o wypłatę kwoty gwarantowanej w ściśle określonej prawem formie. Wysokość odszkodowania uzależniona jest od wielkości zobowiązania banku wobec deponenta z tytułu złożonych depozytów i wartości środków na rachunkach wraz z należnymi odsetkami.

W sytuacji kiedy bank, którego dotyczy obowiązek wypłaty gwarantowanego depozytu, jest jednocześnie wierzycielem i kredytodawcą osoby fizycznej, wartość wkładu podlegającego ubezpieczeniu ustala się jako różnicę pomiędzy zobowiązaniami banku wobec deponenta z tytułu przyjętych depozytów (i należnych deponentowi odsetek) a sumą udzielonych deponentowi kredytów (wraz z odsetkami) według stanu na dzień powstania „przypadku ubezpieczenia” depozytów.

Przygotowując się do wypłaty kwot gwarantowanych, Agencja może zażądać od banku informacji niezbędnych w związku z prowadzonymi pracami. Bank w ciągu 3 dni roboczych zobowiązany jest do dostarczenia odpowiedzi na pytania Agencji. Agencja ma obowiązek systematycznego informowania banku o zrealizowanych i pozostałych jeszcze do zrealizowania wypłatach deponentom należnych im kwot. W przypadku prowadzenia procedury upadłościowej banku Agencja (dokonując wypłaty kwot gwarantowanych) staje się wierzycielem w pierwszej kolejności zaspokajany z masy upadłościowej banku. W postępowaniu upadłościowym prawa Agencji wobec banku z tytułu wypłaty odszkodowań deponentom, reprezentuje syndyk prowadzący to postępowanie. Sumy odzyskane z masy upadłościowej należne Agencji zasilają fundusz obowiązkowego ubezpieczenia depozytów. Natomiast w przypadku, gdy wypłata odszkodowań następuje jako konsekwencja ogłoszenia przez Bank Rosji moratorium na spłatę zadłużenia banku, po jego upływie Agencja może udzielić danemu bankowi prolongaty na spłatę wypłaconych deponentom kwot gwarantowanych lub rozłożyć należne Agencji kwoty na raty. Prolongata spłaty zadłużenia banku wobec Agencji z tytułu wypłaty ubezpieczonych depozytów nie może być dłuższa niż 6 miesięcy, zaś spłata zadłużenia musi zakończyć się przed upływem 1 roku. Od wielkości zadłużenia banku wobec Agencji naliczane są odsetki w wysokości połowy stopy refinansowania banku centralnego obowiązującej w okresie funkcjonowania zadłużenia.

Kwoty gwarantowane deponentom wypłacane są z funduszu obowiązkowego ubezpieczenia wkładów. Fundusz obowiązkowego ubezpieczenia depozytów to suma środków pieniężnych i innych aktywów, które są wykorzystywane wyłącznie na wypłaty z tytułu ubezpieczenia depozytów osób fizycznych w bankach rosyjskich¹⁶. Fundusz stanowi własność Agencji, która dysponuje nim w sytuacji zaistnienia „przypadku ubezpieczeniowego”, na zasadach przewidzianych ustawą o ubezpieczeniu depozytów. Środki funduszu obowiązkowego ubezpieczenia depozytów nie mogą być zajęte i wykorzystywane do regulowania zobowiązań państwa, podmiotów FR, instytucji lokalnych, banków lub innych osób, w tym także samej Agencji. Wyjątkiem są zobowiązania powstałe w wyniku nieterminowego regulowania lub nie wypełniania obowiązków Agencji wobec deponentów. Zobowiązania te mogą być dochodzone na drodze sądowej.

Fundusz obowiązkowego ubezpieczenia depozytów tworzą:

- ❖ składki wnoszone przez banki na ten cel,
- ❖ kary naliczane bankom za nieterminowe lub wnoszone w niepełnej kwocie składki ubezpieczenia,
- ❖ środki pieniężne i inne aktywa pozyskane przez Agencję z masy upadłości likwidowanego banku, jako rekompensata za zrealizowane przez nią wypłaty z tytułu ubezpieczenia depozytów tego banku,

¹⁶ Fiedieralnyj zakon ot 23.12.2003 g. *O strachowanii wkładow fizycznych lic w bankach Rossijskoj Fiedieracii*, Nr 177-FZ, Moskwa 2004.

- ❖ środki z budżetu federalnego w sytuacjach, gdy środki pieniężne funduszu Agencji nie wystarczają na wypłatę kwot gwarantowanych deponentom banku,
- ❖ dochody z lokat (z inwestycji) środków funduszu Agencji,
- ❖ wkład majątkowy ze środków publicznych wniesiony w momencie powoływania Agencji,
- ❖ inne dochody pozyskane zgodnie z prawem przez Agencję.

Wysokość składki płaconej przez banki na rzecz funduszu obowiązkowego ubezpieczenia depozytów jest ogłaszana w *Wiestniku Banku Rosji*. Jeżeli Agencja zamierza zmienić wysokość stawki, nowa jej wartość musi zostać podana do wiadomości bankom z wyprzedzeniem co najmniej 45 dni. Informacja o podwyższeniu składki ubezpieczenia depozytów także jest publikowana w *Wiestniku Banku Rosji*. Obowiązek uregulowania zapłaty składki ubezpieczenia depozytów powstaje w terminie 5 dni po upływie poprzedniego okresu rozliczeniowego. Składka wnoszona jest w walucie rosyjskiej i powinna być wpłacona na rachunek Agencji w Banku Rosji. Za nieterminowe regulowanie składek pobierane są od banków kary pieniężne w postaci odsetek w wysokości stopy refinansowania Banku Rosji.

Wysokość składki ubezpieczeniowej jest jednakowa dla wszystkich banków. Obowiązek jej uiszczenia powstaje od momentu wpisania banku do rejestru banków objętych systemem gwarantowania, a wygasa z dniem wykreślenia banku z rejestru. Okresem rozliczania składek jest kwartał. Podstawą naliczenia są średnie dzienne stany środków na rachunkach osób fizycznych zarówno terminowych, jak i na rachunkach a vista podlegające ubezpieczeniu. Depozyty i środki pieniężne w walutach zagranicznych są przeliczane na walutę rosyjską po kursie ustalonym przez bank centralny na dzień ogłoszenia upadłości.

Stawkę ubezpieczenia depozytów ustala Rada Dyrektorów Agencji. Ustawa wprawdzie przewiduje możliwość zróżnicowania wysokości składek płaconych przez banki, jednak dotychczas nie było to stosowane. Pierwotnie podstawowa stawka ubezpieczenia depozytów została ustalona w momencie utworzenia systemu na poziomie 0,15% podstawy jej naliczania (wartości depozytów). W sytuacjach nadzwyczajnych przewidzianych ustawą może ona ulec podwyższeniu do 0,3%. Okres opłacania podwyższonej składki nie może być jednak dłuższy niż dwa kwartały w ciągu 18 miesięcy.

Ustawodawca dopuszcza także możliwość zawieszenia poboru składki od banków w sytuacji, gdy kwota obowiązkowego funduszu ubezpieczenia depozytów przewyższy 10% ogólnej sumy depozytów podlegających ubezpieczeniu w bankach. Pobór składki jest automatycznie odwieszany, gdy suma środków funduszu będzie niższa niż 10% wartości depozytów podlegających ubezpieczeniu.

Środki pieniężne funduszu gwarantowania depozytów, pozostające w dyspozycji Agencji, mogą być inwestowane w specjalnym trybie. Zgodnie z zapisami ustawy w procesie inwestowania muszą być zapewnione następujące zasady: dochodowości, bezpieczeństwa zwrotu i płynności. Agencja może inwestować środki finansowe

wyłącznie w instrumenty finansowe wymienione w ustawie, żadne inne aktywa nie mogą być brane pod uwagę. Katalog ten jest zamknięty i obejmuje następujące instrumenty finansowe¹⁷:

- ❖ rządowe papiery wartościowe FR,
- ❖ papiery wartościowe emitowane przez podmioty państwowe FR,
- ❖ obligacje emitentów rosyjskich (innych niż wymienieni wyżej),
- ❖ akcje rosyjskich otwartych spółek akcyjnych,
- ❖ udziały (jednostki uczestnictwa) w funduszach inwestycyjnych lokujących środki pieniężne w rosyjskie rządowe papiery wartościowe oraz w akcje i obligacje wybranych emitentów zagranicznych,
- ❖ listy zastawne (papiery wartościowe zabezpieczone hipotecznie) emitowane na rosyjskim rynku papierów wartościowych,
- ❖ państwowe papiery wartościowe krajów OECD,
- ❖ lokaty i papiery wartościowe emitowane przez Bank Rosji.

Agencja nie może inwestować wolnych środków w instrumenty instytucji finansowych, w stosunku do których toczy się postępowanie sądowe (z tytułu roszczeń cywilnych), nawet jeżeli wymienione są one w ustawie. Środki funduszu obowiązkowego ubezpieczenia depozytów mogą być wykorzystywane wyłącznie na wypłatę i obsługę wypłat kwot gwarantowanych. Wydatki na inne cele muszą być ponoszone z pozostałego majątku Agencji. W sytuacji niewystarczającej ilości środków finansowych na prowadzenie działalności Agencji, wydatki na jej finansowanie na wniosek złożony przez Radę Dyrektorów mogą być ponoszone ze środków rezerwowych rządu FR, jeżeli taka decyzja zostanie podjęta.

Istotnym problemem, na który zwracają uwagę specjaliści zajmujący się ochroną depozytów bankowych, jest zapewnienie stabilności finansowej systemu ubezpieczenia depozytów. Stabilność tę zabezpiecza majątek oddany do dyspozycji Agencji w momencie jej powołania oraz środki budżetu federalnego FR. W sytuacji braku środków na wypłatę ubezpieczenia depozytów Rada Dyrektorów Agencji podejmuje jedną z dwu możliwych decyzji. Zwraca się do rządu FR z prośbą o udzielenie nieoprocentowanej pożyczki na finansowanie wydatków na ubezpieczenie depozytów lub z prośbą o przyznanie Agencji dodatkowych środków pieniężnych z budżetu federalnego w sytuacji, gdy planowany deficyt środków na wypłatę kwot gwarantowanych przekracza 1 mld rubli.

Jeżeli żadna z tych decyzji nie zostanie zastosowana i nie ma innych możliwości przyznania dodatkowych środków z budżetu państwa, rząd FR może wnieść pod obrady Dumy projekt ustawy federalnej zawierający zmiany do realizowanej ustawy budżetowej.

¹⁷ *Ibidem.*

5. ORGANIZACJA SYSTEMU OCHRONY DEPOZYTÓW BANKOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH W ROSJI

Odpowiedzialność za właściwe funkcjonowanie systemu ubezpieczenia depozytów bankowych w FR ponosi rząd FR i Bank Rosji. Instytucje te sprawują także kontrolę poprzez uczestnictwo ich przedstawicieli w organach Agencji. Agencję monitorują także organizacje audytorskie prowadzące coroczne badanie sprawozdania finansowego oraz upoważnione instytucje kontrolujące wykorzystanie środków publicznych.

Organami Agencji Ubezpieczenia Depozytów są: Rada Dyrektorów, Zarząd i Dyrektor Generalny.

Rada Dyrektorów jest najwyższym organem Agencji i składa się z 13 osób. Oprócz Dyrektora Generalnego Agencji w skład Rady Dyrektorów wchodzi 7 osób reprezentujących rząd Rosji i 5 osób reprezentujących Bank Rosji. Przewodniczący Rady Dyrektorów wybierany jest spośród członków Rady Dyrektorów na wniosek rządu FR.

Posiedzenia Rady Dyrektorów zwoływane są na wniosek Przewodniczącego lub co najmniej 1/3 jej członków, według potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na kwartał. Decyzje Rady są podejmowane zwykłą większością głosów, przy obecności co najmniej połowy składu Rady. Głos Przewodniczącego jest decydujący przy równym rozłożeniu głosów w głosowaniu. Kompetencje Rady Dyrektorów obejmują zatwierdzanie propozycji Zarządu Agencji w kwestii prognozowanej wysokości deficytu funduszu obowiązkowego ubezpieczenia depozytów w następnym roku. Informacja ta jest przekazywana Ministerstwu Finansów w celu uwzględnienia tej kwoty w planie wydatków budżetowych na rok następny. Rada wyznacza także wysokość składki ubezpieczenia depozytów i określa politykę oraz zasady inwestowania środków pieniężnych znajdujących się w dyspozycji Agencji. Ma prawo odroczyć lub rozłożyć na raty zobowiązania banków wobec Agencji.

Po odbudowaniu stabilności finansowej funduszu ubezpieczenia depozytów, Rada podejmuje decyzję o zwrocie do budżetu federalnego środków otrzymanych wcześniej, a przeznaczonych na sfinansowanie deficytu funduszu ubezpieczeń.

Rada Dyrektorów mianuje i odwołuje Dyrektora Generalnego Agencji, członków zarządu Agencji oraz audytora Agencji, podejmuje decyzje o otwieraniu oddziałów i przedstawicielstw Agencji, przyjmuje sprawozdanie Dyrektora Generalnego z działalności Agencji. Do jej kompetencji należy podział zadań pomiędzy członków zarządu Agencji, kierowanie działalnością kontroli wewnętrznej i audytu w Agencji oraz podejmowanie decyzji o emisji przez Agencję obligacji i innych papierów wartościowych¹⁸.

¹⁸ *Ibidem.*

Rada Dyrektorów zatwierdza też zasady rozliczenia składek ubezpieczeniowych banków oraz przyjmuje sprawozdanie finansowe z działalności Agencji. Ustala ponadto zasady rolowania i rozłożenia spłaty wypłaconych kwot gwarantowanych w sytuacji moratorium ogłoszonego przez Bank Rosji, zatwierdza budżet i opracowuje strukturę organizacyjną Agencji.

Kolejnym organem Agencji jest **Zarząd**, którego członkowie powoływani są na 5 lat. Ilościowy skład Zarządu określa Rada Dyrektorów, która powołuje też jego członków. Bieżącą pracą Zarządu kieruje Dyrektor Generalny, który z urzędu jest członkiem Zarządu. Zarząd pracuje według planu pracy i zasad przyjętych przez Radę Dyrektorów Agencji. Posiedzenia Zarządu są protokołowane i przedkładane Radzie Dyrektorów. Także na życzenie audytora mogą być mu udostępnione. W ramach przyznanych kompetencji Zarząd podejmuje decyzje o wypłaceniu deponentom gwarantowanych kwot depozytów. Decyduje o wpisaniu banku do rejestru banków – uczestników systemu gwarantowania depozytów lub wykreśleniu z tego rejestru. Ma prawo zwrócić się do Banku Rosji z wnioskiem o zastosowanie sankcji przewidzianych prawem w stosunku do banku naruszającego zasady wykonywania czynności bankowych. Zarząd wnosi do rozpatrzenia na forum Rady Dyrektorów propozycje modyfikacji w funkcjonowaniu systemu ubezpieczenia depozytów bankowych oraz propozycje dotyczące lokowania czasowo wolnych środków funduszu obowiązkowego ubezpieczenia depozytów. Formułuje propozycję dotyczącą wielkości funduszu obowiązkowego ubezpieczenia depozytów, niezbędnego do zrealizowania prognozowanych w następnym roku wypłat zaspokajających roszczenia deponentów oraz przygotowuje prognozę dotacji z budżetu państwa dla pokrycia ewentualnego deficytu funduszu obowiązkowego ubezpieczenia depozytów. Zarząd systematycznie informuje Radę Dyrektorów Agencji o wysokości deficytu funduszu obowiązkowego ubezpieczenia depozytów. Przygotowuje raport roczny z działalności i przedkłada do zatwierdzenia przez Radę Dyrektorów Agencji. Składa propozycję do Rady Dyrektorów co do sposobu zagospodarowania zysku, jeżeli taki został osiągnięty.

Organem Agencji jest także **Dyrektor Generalny**. Powołuje go na 5-letnią kadencję Rada Dyrektorów na wniosek Przewodniczącego Rady. Dyrektor Generalny może być odwołany z funkcji przez Radę Dyrektorów na wniosek Przewodniczącego Rady w następujących przypadkach:

- 1) po upływie 5-letniej kadencji,
- 2) zgłoszenia na ręce Przewodniczącego Rady pisemnej rezygnacji z pełnionej funkcji,
- 3) skazania Dyrektora Generalnego prawomocnym wyrokiem sądu za popełnienie czynu przestępczego,
- 4) naruszenia przez Dyrektora prawa regulującego działalność Agencji.

Dyrektor Generalny Agencji reprezentuje interesy Agencji wobec organów władzy państwowej oraz organizacji międzynarodowych. Organizuje i kieruje pracą

Zarządu oraz odpowiada za realizację jego uchwał, wydaje polecenia służbowe związane z działalnością Agencji, odpowiada za obsadę personalną w Agencji.

6. PRZYNALEŻNOŚĆ DO SYSTEMU GWARANTOWANIA DEPOZYTÓW BANKOWYCH W ROSJI

Istotne znaczenie dla sprawnie funkcjonującego systemu ochrony depozytów bankowych osób fizycznych w Rosji **ma płynność banków**, w których zostały złożone oszczędności ludności. Zdolność banków do realizowania swoich zobowiązań wobec klientów determinuje zaufanie do systemu bankowego, co z kolei gwarantuje stabilność systemu bankowego i całego systemu finansowego w państwie. W Rosji jest to szczególnie istotne, ponieważ w ostatnich latach klienci tracili zaufanie do banków. Odzyskanie i ustabilizowanie tego zaufania jest więc ważne i niezbędne.

System ubezpieczenia depozytów bankowych w Rosji ma dopiero kilkuletnie doświadczenie. Powstał w latach 2003–2004, powszechnie obowiązuje od 2004 roku i można stwierdzić, że od tego czasu funkcjonuje już stabilnie i w pełnym zakresie. W 2005 roku do systemu należało 931 banków, czyli około 77% ogółu działających wówczas organizacji kredytowych. Banki uczestniczące w systemie zgromadziły 99% ogółu depozytów ludności oraz zarządzały 94,6% aktywami całego sektora bankowego.

Władze Rosji, wdrażając zasady funkcjonowania systemu ubezpieczenia depozytów, określiły wymagania w stosunku do banków wstępujących do systemu gwarantowania depozytów bankowych. Bank dysponujący licencją Banku Rosji na prowadzenie czynności bankowych może przystąpić do systemu gwarantowania depozytów jeżeli uzyska pozytywną ocenę z audytu ewidencji księgowej i sprawozdawczości finansowej, co jest konieczne dla potwierdzenia jego stabilnej sytuacji finansowej przez Bank Rosji. Bank komercyjny powinien bezwzględnie przestrzegać obowiązujących norm nadzoru bankowego i nie może być karany za wykroczenia przeciwko przepisom prawnym regulującym działalność banków¹⁹.

Płynność finansowa banku aplikującego na listę banków ubezpieczonych oceniana jest za pomocą rozbudowanej grupy wskaźników finansowych, z których każdy musi być oceniony jako co najmniej zadowalający. Metodologię oceny stabilności finansowej banku regulują odpowiednie przepisy wydawane przez Bank

¹⁹ Ustawy podstawowe dla rosyjskiej bankowości *O centralnom bankie Rossijskoj Fiedieracii (Bankie Rosji)*, art. 74; *O bankach i bankowskiej diejatielnosti*, art. 20, ustawa z dnia 25 lutego 1999 roku Nr 40-FZ *O niesostojatielnosti (bankroctwie) kreditnoj organizacii*, art. 3.

Rosji²⁰. Ocenie podlega 5 grup wskaźników charakteryzujących stabilność sytuacji finansowej banku²¹:

- 1) wskaźniki oceny adekwatności kapitałowej i wysokości kapitału założycielskiego;
- 2) wskaźniki oceny aktywów bilansowych i pozabilansowych (jakość udzielonych kredytów, struktura i jakość pozostałych aktywów, wielkość ryzyka na jednego akcjonariusza (udziałowca);
- 3) wskaźniki oceny jakości zarządzania bankiem, (zarządzanie ryzykiem w banku, jakość kontroli wewnętrznej, zaawansowanie procedur przeciwdziałania wykorzystywania banku do legalizowania nieewidencjonowanych dochodów i finansowania terroryzmu);
- 4) wskaźniki oceny rentowności (dochodowości) banku (rentowność aktywów, kapitału, struktura przychodów i kosztów, dochodowość poszczególnych rodzajów działalności bankowej);
- 5) wskaźniki oceny płynności banku (ogólna płynność banku, płynność aktywów, płynność i struktura zobowiązań, ryzyko związane z dużymi kredytobiorcami).

Po wejściu w życie ustawy o ubezpieczeniu depozytów bankowych osób fizycznych bank komercyjny, spełniający określone wyżej wymagania, musiał wystąpić do Banku Rosji o wydanie dokumentu potwierdzającego spełnienie wymagań stawianych bankom wstępującym do systemu ubezpieczenia depozytów. Bank Rosji wydaje taki dokument przed upływem 9 miesięcy od daty zgłoszenia się banku.

Procedura wprowadzenia banku do systemu ubezpieczenia depozytów jest dość skomplikowana i przebiega w kilku etapach²². Jest to podyktowane troską o zabezpieczenie jej efektywności. Pierwszym jest wstępna analiza pod kątem spełnienia przez bank wymagań niezbędnych dla przystąpienia do systemu ubezpieczenia depozytów. Następnym jest kontrola rzetelności i wiarygodności ewidencji księgowej oraz sprawozdawczości przeprowadzona w siedzibie banku, kontrola „na miejscu”. Nie można tej kontroli zastąpić nadzorem na odległość „zza biurka”. Ostatnim etapem jest ostateczna analiza wyników kontroli kondycji finansowej banku i sformułowanie pozytywnej lub negatywnej opinii o przyjęciu banku do systemu ubezpieczenia depozytów. Na podstawie tej opinii Komitet Nadzoru Ban-

²⁰ Ukazanie Banka Rosji ot 16.01.2004 g., Nr 1379-U *Ob ocenie finansowej ustojczivosti banka w cieljach priznanija jejo dostatočnoj dlia ucztija w sistiemie strachowanija wkładow*; Położenie banku Rosji ot 16.01.2004 g., Nr 247-P *O poriadkie rassmotrienija Bankom Rossii zajawlienija ob obżałowanii otritatielnogo zakliuczenija Banka Rossii na powtornoje chodatajstwo o sootwiestwii banka triebowanijam k ucztiju w sistiemie strachowanija wkładow*, Położenie Banka Rosji ot 16.01.2004 g., Nr 248-P; *O poriadkie passmotrienija Bankom Rossii chodatajstwa o wniesienii Bankom Rossii zakliuczenija o sootwiestwii banka triebowanijam k ucztii w sistiemie strachowanija wkładow*, „Więstnik Banka Rossii” ot 27 janwarja 2004 g., Nr 5 (729), Moskwa 2004.

²¹ Fiedieralnyj zakon ot 23.12.2003 g. *O strachowanii wkładow fiziczeskich lic w bankach Rossijskoj Fiedieracii*, Nr 177-FZ, Moskwa 2004.

²² *Ibidem*.

kowego w Banku Rosji wydaje dokument potwierdzający spełnienie wymagań stawianych bankom wstępującym do systemu ubezpieczenia depozytów. O podjętych decyzjach w sprawie przyjęcia banku do systemu ochrony depozytów Bank Rosji zawiadamia zainteresowany bank oraz Agencję.

Bank komercyjny, który uzyskał ocenę negatywną, po usunięciu wskazanych nieprawidłowości może wystąpić powtórnie do Banku Rosji z wnioskiem o przyjęcie go do systemu ubezpieczenia depozytów. Wyjątkiem jest sytuacja, kiedy bank jest pozbawiony licencji na prowadzenie działalności bankowej. Przy powtórnej decyzji odmawiającej włączenia do systemu ubezpieczenia depozytów, bank może się odwoływać do Komitetu Nadzoru Bankowego, a w przypadku otrzymania od Komitetu kolejnej odmowy, bank może, w ciągu 1 miesiąca, odwołać się od tej decyzji do Prezesa Banku Rosji. Wydaje się, że procedury formalne regulujące wejście do systemu ochrony depozytów bankowych w Rosji są właściwe. Są one rozbudowane z punktu widzenia formalnego, jednak jest to uzasadnione potrzebą niedopuszczenia do tego systemu banków, które nie zagwarantują bezpieczeństwa powierzonych środków.

W niektórych okolicznościach bank komercyjny może być wykluczony z systemu gwarantowania depozytów. Bank przestaje być członkiem systemu po wykreśleniu go z rejestru na skutek anulowania licencji bankowej, w wyniku zaprzestania prowadzenia działalności bankowej w związku z reorganizacją i restrukturyzacją oraz z chwilą utraty prawa przyjmowania depozytów i prowadzenia rachunków bankowych dla osób fizycznych. Tak się dzieje kiedy Bank Rosji anuluje wydaną licencję bankową lub ją „zamieni” na licencję dla niebankowej organizacji kredytowej. Także w przypadku niewywiązania się przez bank ze zobowiązań wobec deponentów uruchamiana jest procedura pozbawienia go licencji bankowej i wyprowadzenia z systemu ochrony depozytów bankowych. Jeżeli bank opuści system ubezpieczenia depozytów, musi o tym fakcie powiadomić swoich klientów.

Rosyjskie prawo przewiduje też sposób postępowania z bankiem, który odmówił lub zwleka z przystąpieniem do systemu ochrony depozytów bankowych osób fizycznych. W takiej sytuacji Bank Rosji zakazuje bankowi przyjmowania depozytów i prowadzenia rachunków bankowych dla osób fizycznych.

Bank, który otrzymał odmowę przystąpienia do systemu ochrony depozytów lub jest objęty zakazem przyjmowania depozytów od osób fizycznych, ma prawo ponownie wystąpić do Banku Rosji z wnioskiem o przyjęcie do systemu ubezpieczenia depozytów dopiero po upływie 2 lat od dnia zaprzestania operacji z depozytami osób fizycznych. Informacja o przyjęciu i wykreśleniu z rejestru banków jest publikowana w *Wiestniku Banku Rosji*.

7. ZASADY REALIZACJI WYPŁAT Z TYTUŁU UBEZPIECZENIA DEPOZYTÓW

Zasady realizacji wypłat z tytułu ubezpieczenia depozytów są następujące²³. Od momentu powstania „przypadku ubezpieczeniowego” aż do zakończenia procesu ustalania listy wierzycieli lub zakończenia okresu moratorium ogłoszonego przez Bank Rosji, deponent może zwrócić się do Agencji z żądaniem wypłaty gwarantowanej kwoty odszkodowania. W sytuacji, gdy upłynął termin zgłaszania roszczeń do banku z tytułu ubezpieczenia depozytów, prawo deponenta do odszkodowania może zostać przywrócone decyzją zarządu Agencji w następujących przypadkach²⁴:

- a) gdy nie miał on możliwości wystąpić o wypłatę odszkodowania z powodu uwarunkowań niezależnych od niego (tzw. siły wyższej),
- b) gdy w tym czasie odbywał obowiązkową służbę wojskową w warunkach wojny lub odbywał obowiązkową służbę w formacjach stanu wyjątkowego,
- c) gdy udowodni, że nie wystąpił o wypłatę odszkodowania z powodu ważnych przyczyn osobistych (ciężka choroba lub inna trudna sytuacja życiowa).

Prawo do zwrotu kwoty gwarantowanej ma osoba uprawniona, deponent lub pełnomocnik do dysponowania środkami na rachunku bankowym.

Po zaistnieniu „przypadku ubezpieczeniowego”, bank przesyła Agencji wykaz deponentów, którzy posiadają ulokowane w banku oszczędności. Następnie Agencja przekazuje w ciągu 7 dni do banku informację o miejscu, czasie, formie i zasadach przyjmowania zgłoszeń deponentów o wypłatę kwot gwarantowanych oraz publikuje tę wiadomość w *Wiestniku Banku Rosji* i w lokalnej prasie. W ciągu 1 miesiąca od dnia otrzymania od upadającego banku wykazu zobowiązań wobec deponentów Agencja zawiadamia deponentów o zaistniałej sytuacji. Chcąc uzyskać zwrot gwarantowanej kwoty, deponent składa w Agencji wniosek o jej wypłatę. Agencja szacuje wysokość zobowiązania banku wobec deponenta i informuje go o należnym mu odszkodowaniu. Wypłata kwoty gwarantowanej realizowana jest przez Agencję według rejestru zobowiązań przedłożonych przez bank. Dokonując wypłaty kwoty gwarantowanej, Agencja przekazuje deponentowi dokument informujący o sumie odszkodowania i rodzaju wkładów, których dotyczy wypłata odszkodowania. Jeżeli wypłata odszkodowania nie nastąpi w terminie przewidzianym ustawą, a będzie to wina Agencji, deponentowi należą się odsetki za nieterminową wypłatę odszkodowania.

W sytuacji, kiedy deponent kwestionuje wysokość przyznanego odszkodowania, powinien przedłożyć Agencji dokumenty potwierdzające wysokość jego roszczeń wobec banku. Kierowane są one następnie do banku celem zweryfikowania zobowiązań banku w przekazanym do Agencji wykazie. W ciągu 10 dni od daty otrzymania odwołania bank musi poinformować Agencję o ustaleniach poczynionych w tej

²³ *Ibidem*, art. 12.

²⁴ *Ibidem*, art. 10.

sprawie i ewentualnie dokonać zmian w wykazie zobowiązań wobec deponentów. Po uzgodnieniu wysokości zobowiązań banku wobec deponenta następuje wypłata kwoty gwarantowanej. Jeśli bank nie uzna zasadności roszczeń deponenta co do należnego odszkodowania, deponentowi przysługuje prawo wystąpienia do sądu z pozwem o ustalenie wielkości zobowiązania banku.

Agencja ma obowiązek systematycznie informować bank zarówno o zrealizowanych, jak i pozostałych jeszcze do zrealizowania należnych kwotach gwarantowanych depozytów. Należy zauważyć, że Agencja jest instytucją systemu bankowego. Zatem w świetle obowiązujących przepisów udostępnianie Agencji informacji o klientach banku nie narusza obowiązku dochowania tajemnicy bankowej. Pracownicy Agencji są zobowiązani do zachowywania poufności, a naruszenie tajemnicy bankowej przez osoby zatrudnione w Agencji niesie za sobą konsekwencje przewidziane prawem²⁵.

8. DZIAŁALNOŚĆ AGENCJI UBEZPIECZENIA DEPOZYTÓW W ROSJI

Od czasu wdrożenia systemu ochrony depozytów bankowych kwota gwarantowana zwiększyła się siedmiokrotnie. W chwili wdrożenia systemu ubezpieczenia depozytów w 2004 roku kwota gwarantowana z tytułu ubezpieczenia depozytów wynosiła 100% sumy wkładów w banku, jednak nie więcej niż 100 tys. rubli²⁶. W przypadku, gdy deponent miał kilka rachunków w danym banku, to odszkodowanie z tytułu wkładów ogółem (zobowiązanie Agencji wobec deponenta) nie mogło przekroczyć łącznie 100 tys. rubli. W końcu 2006 roku kwota ta została podwyższona prawie dwukrotnie do 190 tys. rubli²⁷. Kolejne zwiększenie kwoty gwarantowanej nastąpiło w 2007 roku – do 400 tys. rubli. Od 2008 roku ochroną objęto w Rosji depozyty do wysokości 700 tys. rubli²⁸.

W ciągu 7 lat pracy AUD miało miejsce 100 „przypadków ubezpieczeniowych”. W wyniku tego ponad 886 tys. deponentów – osób fizycznych – otrzymało prawo do zwrotu należnych im oszczędności w wysokości 37,8 mld rubli. Zgodnie z prawem,

²⁵ „Poriadok rascziota strachowych wznosow, Gosudarstwiennaja Korporacija „Agentstwo po strachowaniju wkładow” Utwierdzion rieszieniem Sowjeta Direktorow Gosudarstwiennoj Korporacji „Agentstwo po strachowaniju wkładow” ot 3 fiewralia 2004 goda (protokoł Nr 3), Wiestnik Banka Rossii, Moskwa 2004, 27.02.2004 g., Nr 16 (740).

²⁶ Fiederalnyj zakon ot 23.12.2003 g. *O strachowanii wkładow...*, *op. cit.*

²⁷ 100 tys. rubli stanowiło wówczas równowartość ok. 3000 euro według kursu na początku 2004 roku, 190 tys. rubli to ok. 5500 euro według kursu na początku 2007 roku (25.01.2007 r. 1 euro to 34 ruble).

²⁸ 15 października 2011 roku cena 1 euro według kursu banku centralnego wynosiła 42,73 rubla, więc kwota gwarantowana przez system gwarancji depozytów bankowych w Rosji to niespełna 17 tys. euro.

warunkiem otrzymania należnych pieniędzy jest wystąpienie osoby fizycznej do Agencji z żądaniem zwrotu środków pieniężnych ulokowanych w problemowym banku. Od 2004 roku uczyniło to 245,6 tys. osób. Zwrócono im 35,8 mld rubli, co stanowiło 95% ulokowanych w bankach środków pieniężnych osób fizycznych. Pozostali deponenci nie podjęli starań o zwrot należnych im pieniędzy, ponieważ suma należnych świadczeń była relatywnie niewielka. Należne, lecz niepodjęte, środki pieniężne Agencja przekazała na zwiększenie funduszu ubezpieczenia depozytów. W jednym z małych banków, który utracił płynność i w którym uruchomiono procedury związane ze zwrotem należnych deponentom środków, zaledwie cztery osoby miały wkłady, które powinny być zwrócone, na łączną kwotę 200 rubli (równowartość około 7 dolarów). Po uruchomieniu procedur związanych ze zwrotem należnych środków nikt nie zgłosił formalnego żądania przysługujących mu środków, jak można się domyślać, z powodu znikomej wartości utraconych oszczędności. Przykład ten może wywołać pewne wątpliwości co do zasadności dopuszczenia przez Bank Rosji na rynek bankowy jednostki dysponującej prawdopodobnie niewielkim kapitałem. Udzielenie mu licencji na prowadzenie operacji bankowych, danie prawa do przyjmowania depozytów od osób fizycznych, okazało się nieuzasadnionym obdarzeniem zaufaniem przez bank centralny, czego potwierdzeniem okazała się utrata płynności i, w ostateczności, upadłość banku. Świadczy to o tym, że w systemie ochrony depozytów bankowych istnieje ryzyko dopuszczenia do niego banków nie spełniających wymagań bezpieczeństwa prowadzonych operacji i powierzonych mu środków. Odpowiedzialność za taką sytuację ponosi Bank Rosji. Dwa najistotniejsze „przypadki ubezpieczeniowe” miały miejsce w 2008 i 2010 roku – dotyczyły ubezpieczonych depozytów o wartości 10 mld rubli, co stanowiło 25% wszystkich zobowiązań w ramach systemu gwarancji depozytów. W jednym przypadku Agencja nie wypłaciła należnych deponentom środków, ponieważ znaczna część „zdrowych aktywów” bankowych została przekazana innym bankom wraz z zobowiązaniami wobec deponentów. Największe wypłaty z tytułu ubezpieczonych depozytów bankowych przypadły na 2008 i 2009 rok, co było związane ze światowym kryzysem bankowym. W 2010 roku było 16 „przypadków ubezpieczeniowych”, czyli dwa razy mniej niż w roku poprzednim. Jednak suma ubezpieczeniowych wypłat wyniosła ponad 15 mld rubli, czyli dwa razy więcej niż w 2009 roku. Rok 2010 zakończył się spektakularnym upadkiem 5 banków, co skutkowało 5 „przypadkami ubezpieczeniowymi”. Ponieważ dotknęło to banków, których właścicielem była ta sama osoba, sprawą zajęły się państwowe służby specjalne, które zamierzają wyjaśnić, czy był to przypadek, czy też świadoma działalność na szkodę wskazanych banków²⁹. Reasumując powyższe, można zauważyć, że z uwagi na to, iż w Rosji występuje niski poziom oszczędności ludności, część oszczędności funkcjonuje poza systemem bankowym, a oszczędności w walutach zagranicznych nie są objęte ochroną systemu

²⁹ E. Kukoł, „Rossijskaja Gazieta”, z 9 lutego 2011 r.

gwarancji, to depozyty bankowe w walucie krajowej są objęte ochroną w wysokim stopniu. W przypadku dotychczasowych upadłości banków z systemu gwarancji depozytów zaspokojono wszystkie zgłoszone roszczenia deponentów. Prawdopodobnie najbogatsi Rosjanie, których oszczędności przewyższają wielkość kwot gwarantowanych, lokują swoje środki pieniężne za granicą lub w największych bankach rosyjskich będących własnością państwa (Sbierbank Federacji Rosyjskiej i Wniesztorgbank) nie zagrożonych upadłością.

Fundusz obowiązkowego ubezpieczenia depozytów bankowych w 2008 roku wynosił 86,8 mld rubli, a w 2010 roku zwiększył się do 130,8 mld rubli. W lipcu 2011 roku na 1000 banków prowadzących działalność operacyjną w Federacji Rosyjskiej, 908 banków (90,8%) należało do systemu gwarancji depozytów, a 92 (9,2%) pozostawało poza systemem.

Analizując i oceniając system ubezpieczenia depozytów w Rosji, podkreślić należy jeszcze jeden aspekt. Otóż wdrożenie systemu skutkowało zmianami zasad oceny stabilności banków rosyjskich. Reguły narzucone w 2004 roku bankom komercyjnym przez Bank Rosji doprowadziły do zmiany ich strategii działania. Wymusiły podjęcie działań naprawczych w wielu bankach, zmobilizowały je do systematycznego monitorowania sytuacji finansowej i poziomu ryzyka. Banki komercyjne zdecydowały się na większą transparentność, poprawiły systemy kontroli wewnętrznej, poddały się audytowi i ocenie wyspecjalizowanych firm. Polepszyły systemy zarządzania i wdrożyły procedury kredytowe. Uruchomiono mechanizmy monitorowania płynności i stabilności finansowej³⁰.

PODSUMOWANIE

Systemy gwarancji depozytów są we współczesnej bankowości integralnym elementem sieci bezpieczeństwa finansowego. Wzmacniają zaufanie do banków i eliminują paniczne zachowania deponentów w sytuacji zakłóceń płynności w systemach bankowych czy upadłości pojedynczych banków.

Korzyści z wdrożenia systemu gwarantowania depozytów osób fizycznych w Rosji są oczywiste. W publikacjach rosyjskich i zagranicznych specjalistów dzieli się je na polityczne, społeczne i makroekonomiczne³¹. Dzięki mechanizmowi systemowej ochrony depozytów osób fizycznych rosyjski system bankowy w 2004 roku dołączył do szerokiego grona systemów bankowych, w których funkcjonuje standardowa sieć bezpieczeństwa finansowego. Wprawdzie poziom kwot gwarantowanych w Rosji jest znacznie niższy niż w większości krajów (700 tys. rubli, tj. równowartość

³⁰ *Materiały Banka Rossii, Oficjalnoje soobszczenije*, „Diengi i Kredit”, Nr 3, 2005, s. 4.

³¹ A.W. Turbannow, *Celi i bliżajsije zadaczi formirowanija sistiem strachowanija sistemi strachowanija bankowskich wkładow*, „Diengi i Kredit”, Nr 2, 2004, s. 7–13.

ok. 17 tys. euro), to odnosząc się do wartości zgromadzonych depozytów, można mówić o dobrym ich zabezpieczeniu. Szacuje się, że ponad 90% środków ulokowanych na rachunkach osób fizycznych jest objętych ochroną ubezpieczeniową. Działalność Agencji Ubezpieczenia Wkładów w Rosji i wypłata kwot gwarantowanych w sytuacji upadłości banków po 2004 roku spowodowała wzrost zaufania ludności do systemu bankowego. Zaistniałe „przypadki ubezpieczeniowe” pozwoliły też w praktyce zweryfikować funkcjonowanie systemu ochrony depozytów i potwierdzić jego dobrą skuteczność w warunkach rosyjskich.

Bibliografia

Książki i artykuły

Aleksiejewa D.G., Pychtin S.W., Chomienko J.G., *Kommentarij k Fiedieralnemu zakonu „O strachowanii wkładow fizycznych lic w bankach Rossijskoj Fiedieraciji*, Moskwa 2005.

Gołubiew S.A., Guznow A.G., Komisarowa M.W., Pałamarczuk A.W., *Prawowej statusu Agentstwa po strachowaniju wkładow, jewo połnomoczija*, „Diengi i Kredit”, Nr 5, 2005.

Kukoł E., „Rossijskaja Gazieta”, z 9 lutego 2011 r.

Materiały Banku Rosji, Oficjalnoje soobsczenije, „Diengi i Kredit”, Nr 3, 2005.

Nowikow A., *Kto otwietit za bankowski wkład*, „Analiticeskij Bankowski Żurnal”, Nr 2 (105) fiewral 2004 g., s. 27.

Obal T., *Teoretyczne aspekty systemu gwarantowania depozytów*, „Bezpieczny Bank”, Nr 2 (23), 2004, s. 47–65.

Obzor rynku wkładow fizycznych lic za 2010 god, Gosudarstwiennaja Korporacija „Agentstwo po Strachowaniju Wkładów”, Moskwa 2011.

O poriadkie pieriewoda wkładow nasielenija w Sbiernbank Rossii, „Diengi i Kredit” 1998, Nr 12.

Poriadok rascziota strachowych wznosow, Gosudarstwiennaja Korporacija „Agentstwo po strachowaniju wkładow” Utwierzdion rieszeniem Sowietu Direktorow Gosudarstwiennoj Korporacji „Agentstwo po strachowaniju wkładow” ot 3 fiewralia 2004 goda (protokoł Nr 3), „Wiestnik Banka Rossii”, Moskwa 2004, 27 lutego 2004 g., Nr 16 (740).

Soobsczenije o likwidaciji gosudarstwiennoj korporaciji „Agentstwo po Restrukturizaciji Kreditnych Organizacij”, „Wiestnik Banka Rossii”, Nr 51 (775), ot 25.08.2004 g., s. 4.

Turbannow A.W., *Celi i bliżajsziye zadaczi formirowanija sistiem strachowanija si-stiemy strachowanija bankowskich wkładow*, „Diengi i Kredit”, Nr 2, 2004, s. 7–13.

Turbanow A.W., *Finansowo-prawowyje osnovy sozdanija i funkcjonirovanija sistiemy strachowanija bankowskich wkładow w Rossijskoj Fiedieracii*, Moskwa 2004.

Żukowska H., *Stabilność i czynniki destabilizujące system bankowy (przykład Rosji po 1990 roku)*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2007.

Żukowska H., *Tworzenie systemu gwarantowania depozytów bankowych w Rosji*, [w:] *Bankowość*, red. M. Zaleska, Monografie i Opracowania Naukowe SGH w Warszawie, Warszawa 2005.

Akty prawne

Fiederalnyj zakon ot 2.12.1990 g. *O bankach i bankowskoj diejatielnosti*, Nr 395-1.

Fiederalnyj zakon ot 10.07.2002 g. *O centralnom bankie Rossijskoj Fiedieracii (Bankie Rosii)*, Nr 86-FZ.

Fiederalnyj zakon ot 2 diekabria 1990 g. *O cientralnom bankie Rossijskoj Fiedieracii (Bankie Rossii)*, Nr 18-FZ.

Fiederalnyj zakon ot 23.12.2003 g. *O strachowanii wkładow fiziczeskich lic w bankach Rossijskoj Fiedieracii*, nr 177-FZ.

Fiederalnyj zakon ot 22.12.2008 g. *O bankach i bankowskoj diejatielnosti*, Nr 270 – FZ.

Połozenie ot 16.01.2004 g. Nr 247-P *O poriadkie rassmotrienija Bankom Rossii zajawlienija ob obżałowanii otricatielnogo zakliuczenija Banka Rossii na powtornoje chodatajstwo o sootwietstwii banka triebowanijam k ucztastiju w sistiemie strachowanija wkładow*.

Połozenie ot 16.01.2004 g. Nr 248-P *O poriadkie rassmotrienija Bankom Rossii chodatajstwa o wniesienii Bankom Rossii zakliuczenija o sootwietstwii banka triebowanijam k ucztastiju w sistiemie strachowanija wkładow*, „Wiestnik Banka Rossii” ot 27 janwaria 2004 goda, Nr 5 (729).

Połozienije banka Rossii ot 16.01.2004 g. Nr 247-P *O poriadkie rassmotrienija Bankom Rossii zajawlienija ob obżałowanii otritatielnogo zakliuczenija Banka Rossii na powtornoje chodatajstwo o sootwietstwii banka triebowanijam k ucztastiju w sistiemie strachowanija wkładow*.

Połozienije Banka Rossii ot 16.01.2004 g. Nr 248-P *O poriadkie passmotrienija Bankom Rossii chodatajstwa o wniesienii Bankom Rossii zakliuczenija o sootwietstwii banka triebowanijam k ucztastii w sistiemie strachowanija wkładow*, „Wiestnik Banka Rossii” ot 27 janwaria 2004 goda, Nr 5 (729).

Ukazanije Banka Rossii ot 16.01.2004 g. Nr 1379-U *Ob ocenie finansowoj ustojcziwosti banka w cieliach priznanija jejo dostatocznaj dlia ucztastija w sistiemie strachowanija wkładow*.

Ukazanije ot 16.01.2004 g. Nr 1379-U *Ob ocenkie finansowoj ustojcziwosti banka w cieliach priznanija jejo dostatocznaj dlia ucztastija w sistiemie strachowanija wkładow*.